

- 21 Seřad'te jednotlivé úryvky (A–F) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost:

- A) Srdečně jsme ho uvítali, neboť to byl člověk téměř zábavný, jak byl obávaný, a několik let jsme ho neviděli.
- B) „Jestli je to věc, o které se musí uvažovat,“ poznamenal nad nerozžatým knotem, „pak to jistě lépe probereme ve tmě.“
- C) A proto se mi zdálo, že je v tom určitá shoda okolností, když se otevřely dveře pokoje a vstoupil náš starý známý, monsieur G., prefekt pařížské policie.
- D) Seděli jsme ve tmě; teď však Dupin vstal a chtěl rozžít lampu, ale když nám G. oznámil, že se s námi přišel poradit či spíše zeptat se mého přítele na názor v jakési velmi svízelné úřední záležitosti, zase si sedl.
- E) Bylo to v Paříži, u přítele C. Augusta Dupina, v zadní komůrce jeho pracovny ve třetím patře, v Rue Donot 33, okres St. Germain, byl bouřlivý podzimní večer, krátce po setmění, a já jsem prožíval dvojí slast najednou – přemítal jsem a pokuřoval z pěnovky.
- F) Už aspoň hodinu jsme zachovávali hrobové ticho a náhodný pozorovatel by si snad řekl, že se oba intenzívně zajímáme jen o načechrané kotouče dýmu, které zhušťovaly ovzduší pokoje. Já jsem si však v duchu probíral jistá témata, o kterých jsme hovořili na počátku večera – totiž případ vraždy v ulici Morgue a záhadu spojenou s vraždou Marie Rogétové.

(E. A. Poe, Odcizený dopis)

- 21.1 _____
- 21.2 _____
- 21.3 _____
- 21.4 _____
- 21.5 _____
- 21.6 _____

max. 2 body

22 Přiradte ke každému z následujících čtyřverší (22.1–22.3) příslušný umělecký směr (A–E):

- 22.1 Jak pláň, jež v světle půl a ve stínu,
skrz sosny vidíš známou mýtinu,
modravá pára v stromů korunách
v daleku mizí v snách. _____
- 22.2 Noc byla zamlklá – kdos podle řeky ještě šel –
byl měsíc v mracích, v mracích smutných, měsíc bez tepla,
na břehu protějším kdos zádumčivou píseň pěl:
Že marno vše. – Že nevzroste nic. – Že nic nevzeplá. _____
- 22.3 Modrý a rudý, barvy dvě
helmic lesk – kokarda lůzy,
někdy též rudé se oblékne
do modré bluzu. _____

- A) anarchismus
- B) civilismus
- C) dekadence
- D) impresionismus
- E) realismus

23 Přiraďte k jednotlivým heslům (23.1–23.3) zdroj jejich převzetí (A–E):

- 23.1 **analogie**, -e ž <ř> existující n. zjištěná shodnost někt. vlastností mezi netotožnými předměty (objekty), jevy ap., obdoba; takový předmět: *a. mezi oběma osudy; to je a. s jeho případem*; log. obdoba objektů na základě společných charakteristik; mat., fyz. shoda základních matematických, obv. diferenciálních rovnic popisujících dva vzájemně nezávislé fyzikální jevy; lingv. změna slova n. tvaru vlivem slov a tvarů obdobných (např. *česati* – *česám* místo *češi*, *vznesmo* podle *letmo*); práv. *a. zákona* uplatnění právního předpisu pro obdobný případ, kt. dosud nebyl právní normou zachycen; *a. práva* uplatnění obecných zásad urč. právního řádu pro případ, kt. nemá v právních normách ani obdoba; biol. funkční a tvarová shoda orgánů n. organizmů, kt. se původem liší (např. křídla ptáků, hmyzu, savců, ptakoještěřů) _____
- 23.2 **analogie** 'obdoba', *analogický*. Z ř. *analogía* 'podobnost, pravidelnost' od *análogos* 'podobný, přiměřený' z *aná* (↑*ana-*) a *lógos*, zde 'poměr, počet, platnost'. Srov. ↓*logika*, ↓*logarithmus*. _____
- 23.3 **analog** | **ie**, -e ž <ř> *obdoba*: *a. mezi dvěma příběhy*; *a. s cizím osudem*; jaz. *změna (tvaru) slova vlivem (tvaru) slova jiného*; **-ick** | **y** příd.: *a-á* situace; případ *a. s jiným, jinému*; **-y** přísl.; **analogičnost**, -i ž _____

- A) Český etymologický slovník
 B) Český slovník věcný a synonymický
 C) Nový akademický slovník cizích slov
 D) Pravidla českého pravopisu (školní vydání)
 E) Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 24–25

Kousek po kousku mizely jeho diamanty, zlatá tabatěrka, řetěz a šperky. Odložil na jaře svůj chrpově modrý oblek, v létě pak všechen svůj nádherný šat a na zimu si nechal hrubý svrchník z kaštanového hnědého sukna, vestu z kozích chlupů. Očividně zhubnul; jeho lýtka splaskla; jeho tvář, nadmutá původně šťastnou spokojeností měšťana, pokrývala se hustými vráskami. Na konci tohoto roku, jenž byl čtvrtým rokem jeho pobytu v ulici Neuve-Sainte-Geneviève, už se sám ~~so~~ nepodobal. Dvašedesátiletý dobrácký výrobce nudlí, který dříve vypadal stěží na čtyřicet let, ten silný a tlustý měšťan s dobromyslnou tváří, jehož zevnějšek bavit každého, kdo se s ním potkal, a který mívá cosi mladického ve svém úsměvu, jevil se nyní jako sedmdesátník, otupělý, vrávoravý, mdlý. Jeho kdysi tak živé oči se zastřely matnou a jako mlha nevýraznou clonou, vybledly, nesly už a jejich červený lem jako by plakal krví. Jedněm naháněl hrůzu, u druhých vzbuzoval soucit. Když mladí medici upozorovali pokles jeho dolního rtu a změřili vrchol jeho lícního úhlu, když se ho dlouho vyptávali, ale nic z něho nedostali, prohlásili o něm, že je stížen kretenismem. Jednou mu po večeři paní Vauquerová řekla posměvačně: „Nuže, už vás nepřicházejí navštěvovat vaše dcerušky?“ uvedši tak v pochybnost jeho mužnost.

(Vzhledem k povaze úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

max. 3 body

- 24 **Přiřadte k následujícím úryvkům výchozího textu (24.1–24.4) slohový útvar (A–F), kterému nejspíše odpovídají jazykové prostředky daného úryvku:**

24.1	Jedněm naháněl hrůzu, u druhých vzbuzoval soucit	_____
24.2	Jednou mu po večeři paní Vauquerová řekla posměvačně	_____
24.3	nesly už a jejich červený lem jako by plakal krví	_____
24.4	Očividně zhubnul; jeho lýtka splaskla	_____

- A) charakteristika
- B) líčení
- C) popis
- D) úvaha
- E) výklad
- F) vyprávění

2 body

- 25 **Které z následujících tvrzení svým obsahem odpovídá výchozímu textu?**

- A) Výchozí text popisuje tíživou sociální i osobní situaci šperkaře.
- B) Výchozí text popisuje přechodné finanční potíže měšťanského sluhu.
- C) Výchozí text popisuje důsledek slabošství a požívačnosti zhýralého básníka a kariéristy.
- D) Výchozí text popisuje individuální chátrání a společenský úpadek stárnoucího podnikatele.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 26–27

Když byl geniální zločinec Jakub Collin polapen policií v pensionu paní Vauquerové, kde žil pod jménem Vautrin, nepobyl si na galejích dlouho. Utekl a po mnoha dobrodružstvích vracel se znovu do Paříže. Tentokrát v novém přestrojení, pod jménem španělského diplomata abbé Carlose Herrery. Na cestě potkal mladého muže, který se právě odhodlával k sebevraždě. Byl to Lucien de Rubempré. Herrera se ho ujal, pozvedl ho ze dna smrti i bídy a učinil předmětem své lásky i nástrojem svého velkolepého, cynického boje se společností. Veškerou svou ctižádost promítl do něho. Připravoval mu velkou kariéru.

(M. Kundera, *Umění románu*)

- 26 Kterou z následujících možností pokračuje výchozí text?** **2 body**
- A) Zde končí Balzacovy Ztracené iluze a začíná Lesk a bída kurtizán.
 - B) Tam se loučíme se Zolovým Zabijákem a dále příběh pokračuje Nanou.
 - C) Tím opouštíme Flaubertovu Citovou výchovu a jdeme k Paní Bovaryové.
 - D) Na tomto místě odchází Stendhalův Červený a černý a přichází Kartouza parmská.
- 27 Který z následujících výrazů nejlépe vystihuje Herrerův vztah k Lucienovi ve výchozím textu?** **2 body**
- A) asertivita
 - B) manipulace
 - C) donchuánství
 - D) pragmatismus

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 28–30

„Já vám řekl hned u vás, že takové žebrácké sušce učiněné, která mi přijde s tisíčkou v ruce, chalupu, která stojí bratrovi za pět tisíc, nedám. A kdyby se celý svět zbořil, nedám – raději jí na krk tlápnu.“

„Smilujte se, tatínku, pro všechno na světě i na nebi vás prosím, smilujte se!“ vykřikla Bára a její pláč pronikal jizbou. Skokem byla u otce na kolenou a nohy mu objímala. Dědeček vida Báru v prachu před otcem téměř ležící, rozpálenou, všecku rozčilenou, třásl se jako suchá bylina při severáku. „Jdi, nebo tě kopnu!“ vykřikl Morák a vstával. Bára vstala, vypoulenýma očima se rozhlédla po světnici a jako v mrákotách vyšla.

Tak po letech zas poprvé promluvil Morák s dcerou...

(K. V. Rais, Výminkář)

- 28 Které z následujících tvrzení obsahem neodpovídá výchozímu textu? 2 body
- A) Otec poměřuje lidi podle majetku.
 - B) Bára měla rozčilením vypoulené oči.
 - C) Dcera seděla otci na kolenou a objímala ho.
 - D) Dědeček byl svědkem vyhrčeného konfliktu.
- 29 Napište všechna pojmenování pro místnost, která se ve výchozím textu objevují: 2 body
- 30 Napište počet postav, které vystupují ve výchozím textu: 2 body

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 31

(Přichází kat s číší bolehlavu. V tváři se výrazně podobá irskému komikovi Spiku Milliganovi.)

Kat: Tak – tady to máme. Kdopak dostane ten jed?

Agathón (ukazuje na mě): Tady ten.

Allen (Moje chování se zde obvykle naprosto liší od Sokrata a prý ze spánku křičím.): Ne – nechci! Nechci umřít! Pomoc! Ne! Prosím!

(W. Allen, Vedlejší účinky)

- 31 Napište dvouslovné označení užívané pro pasáže, které jsou ve výchozím textu v závorkách: 2 body

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 32

A najednou se chci sama pouštět do zločinu podle regulérního paragrafu zlodějina, ničení majetku a průnik do budovy s ostrahou. Tomu se říká dvojitý metr a nevidět břevno ve vlastním oku, zatímco se kritizuje snítka v jiném, je citát ze staré známé bichle.

(P. Hůlová, Umělohmotný třípokoj)

2 body

32 Napište jednoslovné pojmenování zdroje citátu ve výchozím textu:

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 33–38

Text 1

A podle vod a podle cest
šuměly truchlé topoly.
Rci, jaký lék na srdce jest,
když vzpomínka je rozbolí?

Kraj rodný s nocí hovoří
v tvém srdci – znáš ten stesk a žal?
Kol tebe les a pohoří.
Oh, komu by ses zpovídal?

A ženy s květy kolem jdou
a smutné písně zpívají
a ve tvou duši ubohou
marnosti se tmou splývají.

(K. Toman)

Text 2

Epiteton (přívlastek básnický)

[...] tropus, který ve formě adj. atributu výslovně pojmenovává vlastnost, s níž se referent určovaného subst. běžně spojuje (epitheton constans, e. stálé), n. přisuzuje referentu subst. neobvyklou vlastnost, někdy citově prožívanou (epitheton ornans, e. zdobné).

(Vzhledem k povaze některých úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

2 body

33 Napište rýmové schéma, které se uplatňuje v básni:

2 body

34 Napište jednoslovný výraz, který vystihuje význam slova *truchlé* ve výchozím textu:

2 body

35 Který z následujících výrazů nejlépe vystihuje význam slova *rci* ve výchozím textu?

- A) řekly
- B) pověz
- C) naznačují
- D) vzpomínáš

- 36 **Ve kterém z následujících veršů se uplatňuje personifikace?** 2 body
- A) a ve tvou duši ubohou
 - B) Kraj rodný s nocí hovoří
 - C) marností se tmou splývají.
 - D) Rci, jaký lék na srdce jest,
- 37 **Ve kterém z následujících veršů se uplatňuje epiteton ornans?** 2 body
- A) Kol tebe les a pohoří.
 - B) šuměly truchlé topoly.
 - C) když vzpomínka je rozbolí?
 - D) Oh, komu by ses zpovídal?
- 38 **Ze které publikace je nejspíše převzat TEXT 2?** 2 body
- A) Lexikon české literatury
 - B) Český etymologický slovník
 - C) Encyklopedický slovník češtiny
 - D) Slovník literárních směrů a skupin

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 39

TULÁK SPÍ NA LOUCE

Budižkničemu se toulá po ulicích města
always under pressure of the moral institutes

But he won't go to a borstal
louky die Wiesen na něj čekají za městem

Wie sen jak sen how a dream
zbytečná otázka
stejně si nemohu nic pamatovat.

(I. Blatný, Pomocná škola Bixley)

- 39 **Která z následujících možností odpovídá výchozímu textu?** 2 body
- A) dvorská lyrika
 - B) villonská balada
 - C) makarónská poezie
 - D) shakespearovský sonet

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 40

Veršovaný nebo prozaický útvar náboženské epiky středověké, vyprávějící o životě, skutcích, zázracích a mučednictví církevních světců. Původně značil pojem veřejné předčítání vybraných partií z kanonizovaných životopisů svatých, jež se konalo v den jejich svátku v kostele při mši nebo v klášteře při společné večeři. Pro svůj epický ráz s poutavými motivy zázraků a sebeobětování pro víru staly se brzy oblíbeným žánrem i v literatuře světské a začaly být hojně napodobovány i v jazycích národních.

(Slovník literární teorie, upraveno)

2 body

40 Který z následujících úryvků odpovídá svým žánrem výchozímu textu?

- A) Svatý Václave,
vévodo české země,
kněže náš,
pros za ny Boha,
svého Ducha!
Kyrieleyson!
- B) Mariánští milovníci,
Matky boží služebníci,
nuže, stfely se uchopte
a k tomu lovu se chopte,
lovit budem Matku boží,
srdce Matky, vaše zboží.
- C) T'dy Liubuše odpovědě,
řkúc: »To-t' vám beze Isti povědě,
jakož koli ste mě uhanili,
kdež ste mě tak potupili.
Zlý člověk to musí býti
kterýž pro své dobré dá obci zlým užiti.
Obec jest každého ohrada;
kdož ju tupí, minula-t' jej rada.
- D) A když se to všecko skona
ciesař Maxencius vstona,
vzezřev na tu pannu pilně,
hněvajě se z toho silně,
vida ji tak tvrděj viery,
a ižádúciej odpěry
protiv jiej nemohl mieti;
káza ji svým sluhám jieti
i mučiti v nemilosti.